

RAQAMLI VOSITALARNING TILI KO'NIKMALARINI BAHOLASHGA TA'SIRI

Dilbar Mansurovna Baxranova¹

¹ SamDCHTI magistr talabasi

MAQOLA MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received:12.05.2025

Revised: 13.05.2025

Accepted:14.05.2025

KALIT SO'ZLAR:

raqamli tilni o'rgatish vositalari, o'quvchilarning faolligi, interaktiv dasturiy ta'minot, multimedia resurslari, raqamli til laboratoriyalari, interaktiv doskalar

Ushbu maqola raqamli vositalarning til ko'nikmalarini baholash ta'siriga qaratilgan. Ta'limda texnologiyaning yuksalishi nutq, yozish, tinglash va o'qish kabi til ko'nikmalarini qanday baholanishini qayta shakllantirdi. Texnologiya real vaqt rejimida baholash, shaxsiylashtirilgan fikr-mulohaza va tilni bilish darajasini o'lchashning ko'proq interaktiv usullarini, masalan, avtomatlashtirilgan baholash tizimlari, sun'iy intellektga asoslangan baholash va amaliyot uchun raqamli platformalar orqali amalga oshirish imkonini beradi.

KIRISH. Doimiy rivojlanib borayotgan ta'lim sharoitida til o'qituvchilari o'zlarining ta'lim usullarini yaxshilash uchun tobora ko'proq texnologiyaga murojaat qilmoqdalar. Raqamli o'qitish vositalarining afzalliklari ko'p bo'lib, til ta'limining turli jihatlarida muhim afzalliklarni taqdim etadi. Ushbu blog postida til o'qituvchisi vositalaridan foydalanishning asosiy afzalliklari, asosiy e'tibor o'quvchilarning faolligini oshirish, darsga tayyorgarlikni soddalashtirish, baholashning aniqligini oshirish va masofaviy o'qitishni osonlashtirishga qaratilgan.

Talabalarning faolligini oshirish

Raqamli tilni o'rgatish vositalarining asosiy afzalliklaridan biri ularning talabalarning faolligini oshirish qobiliyatidir. Interfaol dasturiy ta'minot va multimedia resurslari til o'rganishni yanada dinamik va qiziqarli qilish imkonini beradi. Raqamli lingafon

laboratoriyalari va interfaol doskalar kabi vositalar o'quvchilarga o'quv va ko'ngilochar tadbirlarda qatnashish imkonini beradi. Ushbu faollik ma'lumotni yaxshiroq saqlashga va o'rganishga nisbatan ijobiy munosabatga olib kelishi mumkin.

Bundan tashqari, til o'rgatuvchi dasturiy vositalar ko'pincha real vaqtda audio va video oqimlari kabi xususiyatlarni taklif qiladi, bu esa darslarni yanada interaktiv qilish imkonini beradi. Ushbu vositalar o'qituvchilarga yanada chuqurroq o'rganish muhitini yaratishga imkon beradi, bu erda talabalar real vaqt rejimida gapirish va tinglashni mashq qilishlari va shu bilan ularning til ko'nikmalarini yanada samarali yaxshilashlari mumkin.

Bundan tashqari, o'yinlashtirilgan o'quv platformalaridan foydalanish talabalarning faolligini yanada oshirishi mumkin. Ushbu platformalar ko'pincha viktorinalar, boshqotirmalar va boshqa interaktiv elementlarni o'z ichiga oladi, bu esa yangi tilni o'rganishni oddiy ish emas, balki o'yin kabi his qiladi. Ushbu yondashuv, ayniqsa, an'anaviy usullarni kamroq jalb qiladigan yosh talabalar uchun samarali bo'lishi mumkin [1, 161].

Darsga tayyorgarlikni soddalashtirish

Til o'qituvchisi vositalarining yana bir muhim afzalligi darsga tayyorgarlikni soddalashtirishdir. Darslarga tayyorgarlik ko'p vaqt talab qiladigan ish bo'lishi mumkin, ammo to'g'ri vositalar yordamida o'qituvchilar qimmatli vaqtni tejashlari mumkin. Ta'lim texnologiyalari platformalari ko'pincha o'quv rejasiga osongina integratsiya qilinadigan oldindan ishlab chiqilgan dars rejalari, mashqlar va multimedia resurslari bilan birga keladi.

Misol uchun, ba'zi vositalar sinfning o'ziga xos ehtiyojlarini qondirish uchun sozlanishi mumkin bo'lgan oldindan tuzilgan dars andozalari va tadbirlarni taklif qiladi. Bu nafaqat vaqtni tejaydi, balki darslarning sifatli va ta'lim standartlariga mos kelishini ham ta'minlaydi. O'qituvchilar dars tayyorlashga bir necha soat sarflashdan ko'ra ko'proq e'tiborini darsni o'tkazishga qaratishi mumkin.

Bundan tashqari, raqamli vositalar dars rejalari oson o'zgartirish va yangilash imkonini beradi. O'qituvchilar o'z darslarini o'quvchilar faoliyati va fikr-mulohazalari asosida tezda moslashtira oladi, bu esa mazmunning dolzarb va samarali bo'lishini ta'minlaydi. Bu moslashuvchanlik, ayniqsa, talabalarning ehtiyojlari tez o'zgarishi mumkin bo'lgan tezkor ta'lim muhitida foydalidir [2, 150].

Baholashning aniqligini oshirish

To'g'ri baholash o'quvchilarning taraqqiyotini tushunish va yaxshilash kerak bo'lgan sohalarni aniqlash uchun juda muhimdir. Til o'qituvchisi vositalari baholashning aniqligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Raqamli platformalar tez-tez o'rnatilgan baholash

vositalariga ega bo'lib, ular darhol fikr-mulohazalarni taqdim etadilar, bu esa o'qituvchilarga o'quvchilar faoliyatini tezda baholash imkonini beradi.

Misol uchun, ba'zi vositalar o'qituvchilarga o'quvchilar faoliyatidagi naqsh va tendentsiyalarni aniqlashga yordam beradigan avtomatlashtirilgan baholash va batafsil tahlil kabi xususiyatlarni taklif qiladi. Ma'lumotlarga asoslangan ushbu yondashuv aniqroq va ob'ektiv baholash imkonini beradi va inson xatosi ehtimolini kamaytiradi.

Bundan tashqari, ushbu vositalar doimiy fikr-mulohazalar va takomillashtirish uchun zarur bo'lgan formativ baholashni osonlashtirishi mumkin. O'qituvchilar o'quvchilar taraqqiyotini doimiy nazorat qilish uchun viktorinalar, interfaol mashqlar va boshqa baholash usullaridan foydalanishlari mumkin. Ushbu doimiy baholash bilimlardagi kamchiliklarni aniqlashga yordam beradi va o'z vaqtida aralashuv imkoniyatini beradi [3, 264].

Masofaviy o'qitishni osonlashtirish

Masofaviy o'qitishning yuksalishi til o'rgatuvchi resurslarga ega bo'lish muhimligini ta'kidlaydi. Masofaviy ta'lim uchun mo'ljallangan vositalar sinfdan onlayn ta'limga muammosiz o'tishni ta'minlaydi. Masofaviy o'qitishning samarali bo'lishi uchun videokonferensaloqa, ekran almashish va real vaqtda hamkorlik kabi funksiyalar zarur. Masalan, ba'zi vositalar tilni masofadan o'qitish uchun keng qamrovli echimlarni taklif qiladi. Ushbu vositalar o'qituvchilarga jonli darslar o'tkazish, multimedia resurslarini almashish va real vaqtda talabalar bilan muloqot qilish imkonini beradi. Bu o'quvchilar sinfdan jismonan bo'lmagan taqdirda ham ta'lim sifati yuqori bo'lishini ta'minlaydi.

Bundan tashqari, masofaviy o'qitish vositalari ko'pincha individual o'rganishni osonlashtiradigan xususiyatlarga ega. O'qituvchilar talabalarga yakka-yakka yordam ko'rsatishlari, ularning taraqqiyotini kuzatishlari va shaxsiy fikr-mulohazalarini taklif qilishlari mumkin. Bunday individual e'tibor darajasi, ayniqsa, yangi ko'nikmalarni egallash uchun ko'proq yo'naltirilgan yordamga muhtoj bo'lgan til o'rganuvchilar uchun foydali bo'lishi mumkin [4, 69].

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, raqamli o'qitish vositalarining til o'qituvchilari uchun foydalari juda keng. Talabalarning faolligini oshirishdan tortib, darsga tayyorgarlikni soddalashtirish, baholashning aniqligini oshirish va masofaviy o'qitishni osonlashtirishgacha bo'lgan ushbu vositalar til ta'limi sifatini sezilarli darajada oshirishi mumkin bo'lgan qator afzalliklarni taqdim etadi.

Foydalaningan adabiyotlar:

1. **Blake, R. J. (2013).** *Brave New Digital Classroom: Technology and Foreign Language Learning*. Georgetown University Press. 161-p.
2. **Sung, Y. T., Chang, K. E., & Liu, T. C. (2016).** *The Effects of Digital Game-Based Learning on Students' Learning Achievement: A Meta-Analysis*. *Computers & Education*, 150-p.
3. **Stockwell, G., & Hubbard, P. (2013).** *Some Issues in the Development and Implementation of CALL*. *The Modern Language Journal*, 97(4), 264-p.
4. **Thorne, S. L., & Payne, J. S. (2005).** *Evolutionary Trajectories, Internet-Mediated Interaction, and CALL*. *The Modern Language Journal*, 89(3), 69-p.

